

KIPR

W ostatnich latach tematy związane z rynkiem pracy, poziomem wynagrodzeń, opodatkowaniem oraz składkami na ubezpieczenia społeczne stały się centralnymi punktami debat publicznych. Niestety, pomimo ich istotnego znaczenia, wpływ różnych zmian prawnych w obszarze prawa pracy na organizacje pozarządowe często pozostaje pomijany. Szczególnie istotne jest to w kontekście opodatkowania umów zlecenia oraz ustalania płacy minimalnej, ponieważ te kwestie mają bezpośredni wpływ na funkcjonowanie sektora pozarządowego.

Zapowiedziane zmiany prawa pracy, szczególnie w kontekście Kamienia Milowego nr A71G, stanowi istotne zagrożenie dla organizacji pozarządowych. Propozycja będąca przedmiotem uzgodnień między polskim rządem a Komisją Europejską, zakładająca wprowadzenie nowelizacji ustaw ograniczających segmentację rynku pracy oraz zwiększających ochronę socjalną pracowników na podstawie umów cywilnoprawnych, wiąże się z szeregiem negatywnych konsekwencji dla sektora pozarządowego. Kluczowym aspektem tej nowelizacji będzie objęcie wszystkich umów cywilnoprawnych składkami emerytalnymi, rentowymi, wypadkowymi i chorobowymi niezależnie od uzyskiwanych dochodów. Wyjątek stanowią umowy ze studentami poniżej 26 roku życia. Ponadto, planowana nowelizacja ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych przewiduje zniesienie obowiązku opłacania składek na ubezpieczenie społeczne od płacy minimalnej w przypadku umów cywilnoprawnych. Teoretyczne zmiany te mają na celu stworzenie bardziej jednolitego i sprawiedliwego środowiska pracy, które jednocześnie zapewni lepszą ochronę socjalną dla osób pracujących na podstawie tego rodzaju umów.

Centrum Analiz Konfederacji Inicjatyw Pozarządowych Rzeczypospolitej postanowiło przeprowadzić dogłębną analizę wpływu przewidywanych zmian prawnych związanych z Kamieniem Milowym nr A71G na organizacje pozarządowe.

Po pierwsze, proponowane zmiany wprowadzą dodatkowe obciążenia finansowe dla organizacji pozarządowych, które często operują na ograniczonych budżetach. Obowiązek opłacania składek na ubezpieczenia społeczne znacząco zwiększy koszty zatrudnienia, co może prowadzić do ograniczenia możliwości zatrudniania pracowników lub konieczności zwalniania personelu. Ograniczenie elastyczności zatrudnienia, która była dotąd atutem umów zleceń dla organizacji pozarządowych, może wpłynąć na zdolność

KIPR

dostosowywania zatrudnienia do zmieniających się potrzeb i projektów. Obecna konstrukcja tzw. zbiegu tytułów ubezpieczeń niesie szereg korzyści zarówno dla pracownika jak i pracodawcy. Jest stosowana w przypadku gdy pracownik jest zatrudniony na podstawie umowy o pracę, która zapewnia mu co najmniej minimalne wynagrodzenie, a jednocześnie podejmuje pracę na podstawie umowy cywilno- prawnej lub prowadzi własną działalność gospodarczą. W takim przypadku obowiązkowe są jedynie ubezpieczenia społeczne wynikające jedynie z zawartej umowy o pracę. Z tytułu umowy zlecenie lub prowadzonej działalności konieczne jest jedynie opłacenie składki zdrowotnej. Nie mniej jednak pracownik ma możliwość przystąpienia dobrowolnie do ubezpieczeń społecznych. Zachowanie elastyczności zatrudnienia w kontekście organizacji społecznych ma kluczowe znaczenie, zwłaszcza w przypadku umów zleceń zawieranych z osobami, dla których praca w organizacji pozarządowej stanowi jedynie uzupełniające źródło dochodu, równoległe do innej działalności zawodowej. Dla tych pracowników umowy zleceń w organizacjach pozarządowych są sposobem na zaangażowanie się w społeczność i wspieranie spraw społecznych, jednocześnie umożliwiając utrzymanie stabilności finansowej. Ograniczenie tej elastyczności może negatywnie wpłynąć na zdolność organizacji społecznych do przyciągania odpowiednio wykwalifikowanych i zaangażowanych pracowników. Pracownicy, którzy są zainteresowani pracą w sektorze non-profit, często szukają możliwości elastycznego zatrudnienia, które pozwoli im pogodzić pracę społeczną z innymi aspektami ich życia zawodowego.

Po drugie, wprowadzenie proponowanych zmian zgodnych z kamieniem milowym nr A71G może prowadzić do obciążenia budżetów organizacji, co w konsekwencji może ograniczyć ich zdolność do realizacji działań charytatywnych, społecznych czy edukacyjnych. Zmniejszenie dostępnych środków może skutkować zaniechaniem lub ograniczeniem istotnych dla społeczności projektów, co negatywnie wpłynie na beneficjentów.

Po trzecie, w przypadku organizacji pozarządowych z ograniczonymi źródłami finansowania, wprowadzenie dodatkowych kosztów w postaci składek na ubezpieczenia społeczne może prowadzić do redukcji zatrudnienia. To z kolei wpłynie na jakość obsługi beneficjentów, co jest sprzeczne z misją organizacji pozarządowych. Redukcja

KIPR

zatrudnienia w organizacjach pozarządowych może mieć poważne konsekwencje dla jakości obsługi beneficjentów. Skrócenie personelu może oznaczać mniejszą dostępność do usług, dłuższe czasy oczekiwania na wsparcie czy ograniczoną dostępność dla osób potrzebujących pomocy. To z kolei jest sprzeczne z misją organizacji pozarządowych, które istnieją po to, by wspierać i pomagać tym, którzy tego potrzebują. Ponadto, redukcja zatrudnienia może wpływać na motywację pracowników, prowadząc do zwiększenia obciążenia pozostałych członków zespołu, co z kolei może doprowadzić do zmęczenia, frustracji i spadku efektywności pracy. Jak wynika z raportu Klon/Jawor pt. "Zatrudnienie w sektorze pozarządowym" prawie połowa (45%) pracodawców uznaje nadmiar obowiązków jako istotny problem w swoich organizacjach, co zmusza pracowników do pracy po godzinach. W ponad połowie tych organizacji (56%) zdarzają się sytuacje, w których pracownicy są zmuszeni do wykonywania pracy w godzinach nadliczbowych.

Warto zaznaczyć, iż:

- 40% organizacji regularnie wypłaca pracownikom wynagrodzenie za nadgodziny,
- 27% robi to okresowo,
- natomiast 26% organizacji nigdy nie wypłaca pracownikom wynagrodzenie za nadgodziny.

Warto zauważyć, że nie wszystkie te organizacje zatrudniają pracowników na podstawie umowy o pracę, więc nie zawsze można mówić o naruszeniu przepisów kodeksu pracy. Dane te natomiast ukazują problem, iż wiele organizacji ma za mało pracowników. Wprowadzenie zmian zgodnych z Kamieniem Milowym nr A71G dodatkowo może zwiększyć już istniejący problem z brakiem pracowników.

Po czwarte, wprowadzenie obowiązku opłacania składek na ubezpieczenia społeczne wprowadzi dodatkowe obciążenia biurokratyczne i administracyjne. Konieczność prowadzenia skomplikowanych rejestrów czy raportowanie do różnych instytucji zwiększy obciążenie administracyjne dla organizacji pozarządowych, które zazwyczaj dysponują ograniczonymi zasobami administracyjnymi.

Podsumowując, Centrum Analiz Konfederacji Inicjatyw Pozarządowych Rzeczypospolitej wyraża krytyczne stanowisko wobec proponowanych zmian związanych z Kamieniem Milowym nr A71G. Przewidywane modyfikacje, zwłaszcza te dotyczące

KIPR

wprowadzenia obowiązkowych składek na ubezpieczenia społeczne dla umów zleceń, są analizowane jako istotne zagrożenie dla codziennego funkcjonowania organizacji pozarządowych. Z jednej strony, proponowane zmiany ograniczają dotychczasową elastyczność zatrudnienia, która stanowiła kluczowy atut umów zleceń dla organizacji pozarządowych. Wprowadzenie konieczności zawierania długoterminowych kontraktów może okazać się finansowo ryzykowne i utrudnić dostosowywanie zatrudnienia do zmieniających się potrzeb projektów społecznych. Z drugiej strony, planowane zmiany wprowadzą dodatkowe obciążenia finansowe dla organizacji pozarządowych, które często operują na ograniczonych budżetach. Obowiązek opłacania składek na ubezpieczenia społeczne znacząco podniesie koszty zatrudnienia, co może prowadzić do ograniczenia możliwości zatrudniania nowych pracowników lub konieczności zwalniania obecnych pracowników. Taka sytuacja grozi przerwaniem istotnych projektów społecznych, edukacyjnych czy charytatywnych, które stanowią fundament dla naszych beneficjentów. Ostatecznie, wprowadzenie obowiązkowych składek na ubezpieczenia społeczne dla umów cywilnoprawnych stanowi realne zagrożenie dla istnienia i rozwoju organizacji pozarządowych. Dlatego postulujemy w ramach dialogu z Komisją Europejską renowację tego kamienia milowego.

Analizę przygotowała Karolina Krawiec.